

šola v Smledniku na Gorenjskem (za vdove in sirote) 100 K; učenci slovenske ljudske šole v Rojani 7 K; skupaj 297 K. V zadnji številki izkazanih 32.447 K 73 v. danes izkazanih 297 K — v.

Doslej nabranih 32.744 K — v.
Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

MOBILIZIRANI TOVARIŠI-NAROČNIKI.

(Dostavki k uvodniku v 7. številki, ozir. k članku istega naslova v 10., 12., 13. in 14. številki).

Kranjsko.

- 58. Golob Janko, nu. Raka.
- 59. Vilfan Srečko, u. Knežak.
- 60. Žitko Matko, u. Sodražica.
- 61. Primožič Josip, u. v. Sorica.
- 62. Zirkelbach Viljem, u. v. Trboje.
- 63. Zen Ivan, u. v. Soteska.
- 64. Erbežnik Ivan, u. Ljubljana.
- 65. Stupica Ivan, u. v. Dražgoše.
- 66. Vebič Josip, nu. Dol. Karteljevo.
- 67. Jocič Ivan, u. Koprivnik.

Štajersko.

- 57. Blazinšek Henrik, u. Zibika.
 - 58. Pestevšek Franc, u. Laški trg.
- Po tej izpopolnitvi je torej danes naših naročnikov-vojakov:
s Kranjskega	67
s Štajerskega	58
s Primorskega	66
s Koroškega	1

skupno število . . . 192

Ljudevitu Učarju v spomin.

Umrli je mož...

Kruta smrt! Sedaj, ko imaj tam znanj na vseh bojnih poljanah tako bogato žetev, bi se moglo z upravičenjem domnevati, da boš mirnim selom prizanašala. A kolika prevara! Svojo koščeno roko iz tegaš neprestano na vse strani ter neustojljivo pokosiš vse, kar ti pride pod ostro koso. Tam pretrgaš nit življenja si volasemu starčku, tu zopet zamoriš mladost — nadebudno življenje. Velika je sicer lahko žalost nad izgubo starčka, a še veliko bolj se mora krčiti človeku srce boli, ako uničiš moža najlepših let, moža polnega življenske energije, moža, ki je imel zasnovanih še mnogo lepih načrtov za bodočnost. Tako si iztrgala dne 18. kimavca t. i. iz naših vrst dragega nam tovariša in prijatelja Ljudevita Učarja, učitelja v Kozjem, v najlepši moški dobi, starega komaj 38 let. Teden dni prej še veselega in navidezno zdravega, je vrgla zavrta želodčna bolezen na bolniško posteljo, ki je ni več zapustil in kjer je za vedno zatisnil oči.

Blagi pokojnik, ki je bil znan kot jako vesten in delaven učitelj, se je porodil l. 1877. v Polju na Štajerskem, kjer je bil oče učitelj in šolovodja. A že v zgodnji mladosti je osirotel in tako vse prehitro začel okušati grenkosti življenja. Obiskoval je učiteljske v Ljubljani in v Kopru. Kakor večini slovenskih dijakov, tako tudi njemu ni bilo postlano z rožicami. Moral se je ukvarjati s privatnim poučevanjem, da se je mogel za silo preživljati.

Le njegovi trdni volji in jekleni vztrajnosti se je zahvaliti, da se mu je leta 1898. izpolnila njegova že izza zorne mladosti gojena želja — postati ljudski učitelj. Po dobro prebitem zrelostnem izpitu je učiteljeval najprej na kršnem Krasu, in sicer v St. Polaju in v Barki v Sežanskem okraju, a srce ga je gnalo vedno nazaj med ožje rojake, na zeleno Štajersko. In res se mu je posrečilo dobiti leta 1902. šolsko voditeljsko mesto na Žusmu, od koder je prišel kot stalni učitelj v Kozje. Tu je služboval nepretrgano 11 let, in sicer od leta 1904 pa do prerane smrti. Tu si je izbral zvesto družico za življenje ter si ustanovil prijeten dom. Njegov neumorni trud in pa lepi uspehi, ki jih je dosegal v šoli, so nam porok, da se je dobro zavedal vzvišenosti svojega poklica. Da, vzvišen je učiteljev poklic! Blažiti mladini srce, ji krepiti voljo, razvijati duševne in telesne zmožnosti, tako da postane iz otroka koristen član človeške družbe, to je v glavnem učiteljev smoter. Naš blagi pokojnik ga je vedno uvaževal, zakaj sicer ni misliti, da bi mogel tako vneto, navdušeno in vestno živeti svojemu poklicu. Izročeno šolsko mladino je ljubil nad vse, njej je posvetil vse moči, vse znanje in srce. In mladina? Vračala mu je ljubezen z ljubeznijo, kar je javno pokazala zlasti na dan pogreba, ko je glasno jokala.

Pokojnik pa ni bil delaven samo v šoli, ampak tudi zunaj nje. Bil je odličen član Kozjanskega učiteljskega društva.

Udeležil se je vsakega zborovanja. Upoštevaj ga geslo, da je le v združitvi moč in da je le z združenimi močmi mogoče doseči dobrih moralnih in materialnih uspehov. V tem pogledu je bil vsem zgled. Kot zgled pa naj bo prav posebno vsem onim tovarišim in tovarišicam, ki tavaajo zunaj organizacije, ali ki so morda člani, pa dosledno izostajajo od društvenih zborovanj, ki ničesar ne store v prospeh našega stanu in ki so mnenja, da lahko z mirno vestjo uživajo sadove, ki jih z velikim trudom in mnogimi žrtvami priboré drugi. V društvu je opravljal več let najprej tajniške, nato blagajniške posle, oboje v občo zadovoljnost.

Iz navedenega je razvidno, da je vrzel, ki je nastala v našem društvu, prav velika in da jo bo le težko zamašiti.

Nadalje se mora poudariti, da je bil naš Ljudevit zvest sin svojega naroda, kar je kazal pri vsaki priliki. Komu ni znano, kako je skoro pri vsakem sestanku nabiral prispevke za našo dično šolsko družbo?

Izmed ostalih lepih čednosti ga je pa dičila prav posebno njegova izredna gostoljubnost, ki jo je v zvezi s svojo ljubeznivo soprogo Režiko izkazoval tovarišem in prijateljem, prestopivšim prag njunega prijaznega doma. Ako si prišel v njune roke, te nista izpustila izlepa.

Kako priljubljen je bil blagi pokojnik, je najlepše pokazal njegov veličasten pogreb, ki se je vršil v ponedeljek, dne 20. septembra, ob 4. uri popoldne.

Na zadnji poti so ga spremili: kozjanski g. dekan s petimi drugimi gg. duhovniki, šolska mladina s tov. nadučiteljem in ov. učiteljico, mnogo inteligence in Kozjega in sosednih krajev, veliko preprostega ljudstva, skoro vse učiteljsvo domačega okraja, kakor tudi zastopniki iz drugih okrajev. Učiteljsva bi pa bilo prihitelo gotovo še mnogo več, da ne bi bile ravno tedaj glavne počitnice in da ne bi bile prometne zveze tako neugodne.

Po končanem cerkvenem obredu je govoril najprej domači g. dekan, nakar se je poslovil društveni predsednik M. Grmovšek v pokojnikovem imenu od staršev, mladine, Kozljanov, znancev in prijateljev, kakor tudi od stanovskih tovarišev. Nato se je še oglasil v nemškem jeziku profesor pl. Janoš iz Černovic. Imenovani je sedaj v Kozjem kot komandant ruskih ujetnikov-delavcev. Končno so mu zapeli pevci-učitelji prav ginljivo dve žalostinki.

Jesensko solnce je poslalo zadnji žarek, kakor bi hotelo dati blagemu pokojniku poljub v slovo, in grude so ropotale, ko smo se začeli razhajati potrtih src.

Dragi Ljudevit! Odšel si od nas, a odšel si le telesno, zakaj Tvoj duh še živi med nami in bo živel tudi v prihodnje. Obljubujemo Ti, da Te hočemo vedno ohraniti v blagem spominu. Zato pa: Slava Tvojem spominu!

M. G.

PRIMERNA DARILA ZA UČENCE IN UČENKE ZA 2. DECEMBER:

1. »Slava cesarju Francu Jožefu I.«
To krasno patriotično delo v notah je posebno primerno letos za obdarjenje učencev višjih razredov ob priliki obletnice vladanja našega cesarja, kakor tudi za nabavo za šolske in učiteljske knjižnice. Cena izvodu je znižana na 2 K in se priporoča ta spev v obilno naročilo slav. šolskim vodstvom.

2. »Besedilo« k Slavi cesarju Francu Jožefu I. stane izvod 4 vin. Ta nizka cena omogoča slav. šolskim vodstvom, da obdare dne 2. decembra vse učence svojih šol s to knjižico, ki vsebuje na 28. straneh mnogo lepih, patriotičnih in domorodnih pesmi.

3. »Slika cesarja Franca Jožefa I. z nadvojvodo Francem Jožefom Otonom.«
»Učiteljska tiskarna« je založila to nad vse ljubko sliko si volaslega vladarja z malim nadvojvodo na finem umetniškem papirju v velikoti 16 × 24 cm in stane 100 izvodov 5 K poštne prostote. Ta slika je bila nastanjena v 9. številki letošnjega »Zvončka« na strani 200. Naj ne bode nobenega slovenskega otroka, ki bi ne dobil na ta velepomemben dan sliko našega presvitlega cesarja kot spomin v dar. Slav. šolska vodstva in cenj. učiteljsvo naj naročajo pravočasno ta dela, da jih dobe pred 2. decembrom v roke. Vsa dela se naročajo v »Učiteljski tiskarni« v Ljubljani. Na zahtevo se pošlje slika brezplačno na ogled.

Kmetijska strokovna šola.

(Z deželne kmetijske šole v St. Jurju ob Južni železnici).

Na deželni kmetijski šoli v St. Jurju ob Južni železnici nameravajo začeti z

rednim poukom, ako se oglasi dovoljno število učencev. Z ozirom na posebno v sedanjih razmerah dokazano važnost umnega kmetijstva se pričakuje, da bo zanimanje za izobrazbo v kmetijski stroki še mnogo večje, kakor je bilo sedaj.

Številni dopisi bivših učencev kažejo, kako jim koristi četudi le 10mesečna izobrazba ne samo v njih stroki, celo tudi v vojaški službi in drugod. 10mesečno večnomu brezplačno bivanje na zavodu doma marljivemu mladeniču, ki z zanimanjem vse opazuje, prav oduševske obresti v marsikaterem oziru.

Ker pa niso še vsi predpogoji za zopetni početek pouka v redu, ne gre, da bi se tečaj že sedaj pravilno razpisal. Vendar je pa treba že naprej znati, kako udeležbo je pričakovati. Pozivljajo se torej mladeniči nad 15 let, ki imajo voljo vstopiti kot učenci in so dovršili vsaj ljudsko šolo z dobrim uspehom, oziroma njih starši, da se zasedaj, če ni mogoče osebno, kar z dopisnico oglasijo ravnateljsv.

Pripomniti pa še moramo, da je višja predizobrazba — kakor samo ljudska šola — še bolj všeč, ker omogoči toliko boljše učne uspehe. Kmetijska šola je strokovna šola, ki stremi po tem, da vcepi v razmeroma kratkem času isto teoretično in praktično strokovno znanje, ki je dandanes praktičnim kmetovalcem potrebno. Organizacija šole in nje obsežno posestvo nudi za to obilo prilike. Čim inteligentnej pridejo učenci na zavod, toliko lažje in popolneje se doseže namen. Strokovna šola naj izobrazuje v stroki, vse drugo naj bi že učenci iz drugih šol s seboj prinesli. V enem letu se vendar ne more človeka vsestranski izobraziti. Sicer se mora učencem slabeje izobrazbo tudi v tem oziru nekoliko pomoči, to pa ne sme iti predaleč proti smislu specialnega namena strokovne šole. V tem oziru vladajo jako krivi pojmi. Kmetijske šole z več letniki se smatrajo za višje nego one z enoletnim tečajem, ker se trudijo nekako tekmovati z meščanskimi in drugimi šolami glede splošne izobrazbe. S stroko samo pa vendar nima to nič opraviti. — Kdor hoče doseči višje javne službe, ta le naj gre na visoke šole, kdor se pa hoče posvetiti domačemu gospodarstvu, to doseže — čim inteligentnej je, toliko boljše — tudi v 10-mesečnem tečaju potrebno podlago.

Umno kmetijstvo ni nikakor tako nehvaležna stroka za marljivega inteligentnega človeka, kakor prevečkrat sodijo. Gotovo bi bilo za narodno gospodarstvo kaj dobro, če bi imeli več kmetovalcev z boljšo splošno in temeljito strokovno izobrazbo. Sedaj so pri nas vsakojake državne službe najvišji smoter naše nčee se mladine. Za samostalno pridelovanje, ki je in bo zlasti v sledečem času državi gotovo več koristilo, naj pa ostanejo neuke moči. Nove razmere bodo zahtevale gotovo temeljito preobrazbo v tem oziru. In zakaj naj ne bi naš kmetijski stan ne predstavljaj ne le iste strokovne zmožnosti, temveč tudi isto splošno inteligenco kakor drugod, kjer je jako ugleden in visoko cenjen činitelj!

Militarizem in vzgoja mladine.

V Nemčiji se je razvila živahna kontroverza o vprašanju »militariziranja« šolske mladine. »Frankfurter Zeitung« je priobčila članek proti tej nameri. Na karakterističen način reagira na ta članek v istem listu poveljnik nekega bavarskega polka. Piše: »Pridružujem se popolnoma Vašemu mnenju, naj za božjo voljo ne pride v vzgojo mladine nič specialno militarizirane. Toda iz drugih razlogov se pridružujem Vašemu mnenju. Predvsem na podlagi splošnega opazovanja. Poznam vse polno izvrstnih mater, ki kar niso mogle ućakati, da bi svoje hčere vzgojile v »vrle gospodinje«. Čim so potem dekleta dobile moža, so bile site kuhinje in prašnih cunj in so si govorile: »Kaj še, jaz se ne bom mučila, kakor se muči mati« — in ravno te niso bile vsekdar najizvrstnejše gospodinje. In narobe: videl sem že visoko nadarjenih umetnic, kako so prijadrale v pristanišče srečnega zakona, načelovale gospodinjstvo kakor najizkušeneje, najstareje hišne mamice, dasi so pred vstopom v zakon komaj zna le jajce mehko skuhati in dobro prišiti gumb. In kako je z našo humanistično gimnazijalno vzgojo? V moji dobi — absolviraj sem v letu 1885 — so tožili, ker se realije tako hudo zanemarjajo, ker je pouk v zgodovini tako slab, kaj šele v matematiki, fiziki, kemiji, modernih jezikih! A glej: vkljub tej, ali — kakor menim jaz — ravno zaradi te »nerealnosti« so moji soabsolventi v realnih strokah, h katerim se pač sme prištevati tudi častniški poklic, jako hvalevredno napredovali in so se z elastično gorečnostjo vrgli

na realije. To bi bil en vzrok. Toda vem še par drugih. Trajno — torej tudi v mirnih razmerah, ki ne pozivljajo stalno k resnosti — zanašanje militarnih form v mladinske organizacije dovaja do opičjega posnemanja, do glumaštva. Vojna dela tudi iz mladih stare. Zato ne škoduje, ako se naša mladinska organizacija v času vojne tesno naslanja na forme vojske. Ali hitro proč s tem, ko blagi mir zopet povrne mladino k nje železni pravici. Fantič, ki si s svojimi šestimi leti pritiska na glavno papirnato čelado s petelinjim peresom in si opazuje lesen meč, se utegne zdeti šegav in simpatičen; štirinajstleten mladenič z odznaki, navadami in deplacirano »strumnostjo« kakega podčastnika, pa se zdi morda mnogim njegovim sodečkom, gotovo pa vsem razsodnim odraslim ljudem — neprijeten. Nemška militarna disciplina je nekaj tako vzvišenega, svetega, da jo v vsej nje veličini morejo le močje razumeti, vršiti in zahtevati. Mi bi le izpodkopavali temelje nemške ljudske vojske, ako bi spravljali vanjo naraščaj, ki se je, sicer z najboljšim namenom, ali slabo razumevajoč bistvo nemškega vojaškega duha, nekaj let zabaval s psevdodisciplino in igranjem vojaka. Ne sklepajte, prosim, iz mojih izjav, da bi bil častnik nesposoben za delovanje kot učitelj in voditelj na naših prizadevanjih za bojno silo in na podobnih. Nasprotno! Ravno zato, ker moderni nemški častnik, stoječ na višini duševnega in moralnega ravnotežja, nima ozko omejenega pogleda samo za to, kar naši nesmiselno zaslepljeni nasprotniki imenujejo »militarizem«, ravno zato bo mogel uspešno sodelovati na velikem, svetem delu telesnega, duševnega in moralnega krepljenja in ohranjanja pri zdravju našega najboljšega, kar imamo — naše mladine.

Tako govori bavarski polkovnik. Če so njegova izvajanja že sama na sebi važna, pa so še posebnega uvaževanja vredna ravno zato, ker jih piše — visok častnik. Na vsak način pa je vprašanje vzgojevanja mladine tako važno, da je le dobro in potrebno, da vodimo odkrito diskusijo o njem. Vzgoja ni vzgoja, ako ima slabe posledice na katerokoli stran. V tem pogledu bi bilo koristno, da čujemo mnenje tudi naših poklicanih krogov in strokovnjakov!

Oklic.

Tretje vojno posojilo je predloženo v podpisovanje.

V tretji tekoni vojne se izdaja poziv, naj se dajo državi sredstva, ki jih potrebuje za izpolnitev svojih velikih nalog.

Zmagoslavni čini vojske in mornarice utrjajo naše zaupanje v bodočnost; moč zmage pa imajo tudi dokazi naše gospodarske sile. Kaže se, da se je moč države pod navalom sovražnikov mogočno povečala. To in velik uspeh prvih posojil, kakor tudi vedno napredujoče obnavljanje kapitala, dalje patriotični duh in zavest dolžnosti, ki preveva prebivalstvo, daje jamstvo za poln uspeh tretjega vojnega posojila.

Naši bratje posvečajo na bojišču svoje kri in svoje življenje državi. Kdor je ostal doma, ima častno dolžnost, da do skrajne meje svojih zmožnosti in svojega imetja z vsemi silami zagotovi sredstva za vjevanje.

Kdor za to skrbi, skrbi preudarno zase; zakaj njegova moč se opira na moč skupnosti. Smotrna sedanjost je podlaga bodočnosti miru. Na uspehu je udeležen vsakdo, katerega poklica naj je in kakršno imetje naj tudi ima.

Kdor ima gotovino in vloge ali terjatve pri bankah, kdor ima vrednote, ki se dajo premenjati v denar, temu velevala domovinska čast, ta ima dolžnost, da dá na razpolago sredstva, ki ima do njih predpravočo od sovražnikov v svojem obstoju ogrožena dežela. Vsi po svojem ugledu in stališču vplivni državljani morajo v svojem krogu delovati s poukom in pojasnjevanjem; neumorno podrobno delo mora pomagati in podpirati.

Težka ni dolžnost, ki jo tu zahteva država od svojih državljanov, nobena žrtve ni, pa tudi ne izguba dobička, zahteva se le pripravljenost, dati državi denarna sredstva za gospodarsko vojno pripravo, torej pripomoči, da se svetovna vojna končno zmagepolno završi. Finančna moč naše države jamči podpisovalcem vojnega posojila za varnost njih glavnice in za jako ugodno obrestovanje.

Vsi krogi prebivalstva, kmetovalci in industrialci, kapitalisti in trgovci, zasebniki in družbe morajo zato pripraviti vsa svoja sredstva za ta vzvišeni namen.